

Gospodarka morską Polski. Perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Gospodarka morską Polski. Perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

Źródło: dostępny w internecie: <https://pixabay.com/>, domena publiczna.

Dostęp Polski do Morza Bałtyckiego jest dla nas tak oczywisty, że czasem nie zdajemy sobie sprawy, że w przeszłości nie zawsze tak było. Nasi przodkowie stale dążyli do zdobycia lub utrzymania choćby niewielkiego fragmentu wybrzeża. Co prawda Polska nigdy nie stała się wielką potęgą morską, ale położenie nad Bałtykiem umożliwiało państwu korzystanie z jego zasobów i prowadzenie handlu. W XVII wieku z nadmorskiego położenia zrodziła się potęga gospodarcza Gdańska. Współcześnie, dzięki rozwojowi technologii, wzrastają możliwości wykorzystania atutów związanych z dostępem do morza – możemy eksploatować surowce, wytwarzać energię elektryczną oraz rozwijać turystykę.

Czy Polska efektywnie wykorzystuje ten potencjał? Jakie są perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w naszym kraju w najbliższych latach?

Twoje cele

- Przedstawisz rodzaje działalności zaliczane do gospodarki morskiej.
- Scharakteryzujesz polską żeglugę morską oraz jej zaplecze portowe.
- Omówisz pozyskiwanie morskich zasobów naturalnych.
- Ocenisz aktualny stan gospodarki morskiej oraz jej znaczenie dla rozwoju kraju.
- Przedstawisz perspektywy rozwoju gospodarki morskiej.

Przeczytaj

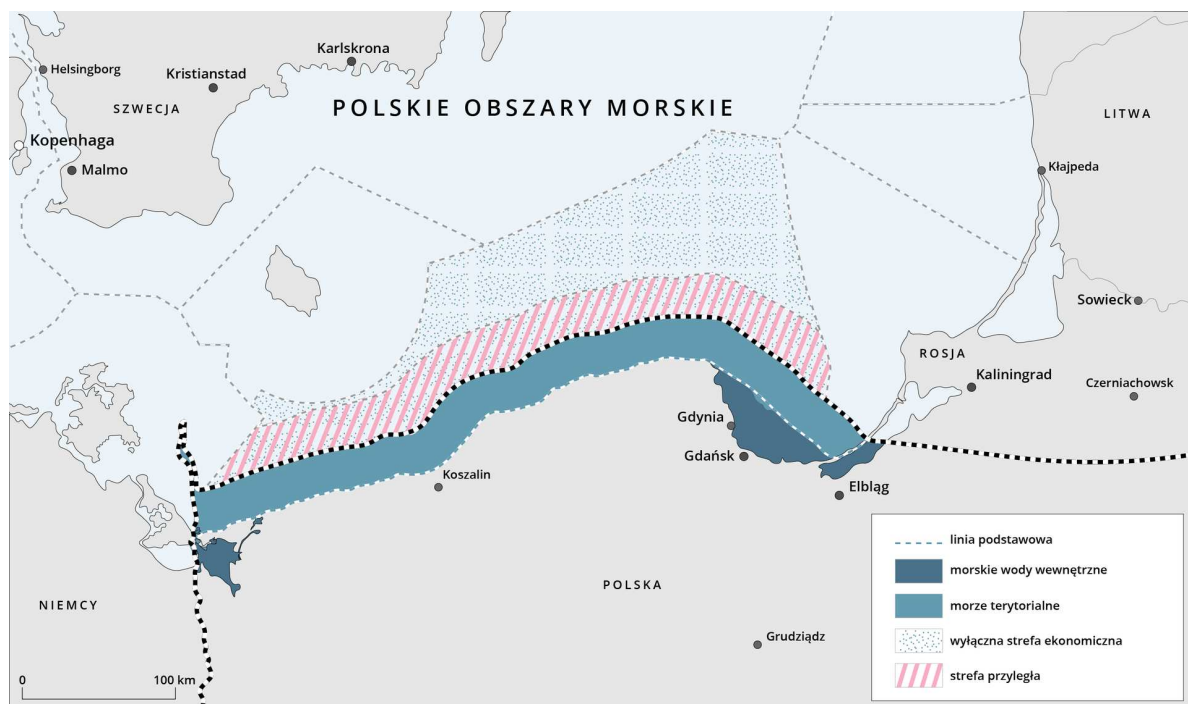
Opisując działalność człowieka na obszarach wybrzeży, często mówimy o gospodarce morskiej. Próbując zdefiniować to pojęcie, natrafimy jednak na pewne trudności. Nie ma bowiem pełnej zgodności co do tego, co kryje się pod tym terminem. Najogólniej można przyjąć, że gospodarka morska to wszelkiego rodzaju działalności związane bezpośrednio lub pośrednio z morzem, począwszy od transportu poprzez rybołówstwo aż po badania i ochronę środowiska.

Wybrane dziedziny gospodarki morskiej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Na wykorzystanie potencjału płynącego z dostępu do morza wpływa wiele czynników, o których szczegółowo mowa w e-materiale [Możliwości rozwoju wykorzystania zasobów oceanów i mórz](#). O tym, w jakim stopniu w kraju rozwija się gospodarka morska, decyduje między innymi długość linii brzegowej oraz wielkość akwenu, który można wyznaczyć zgodnie z *Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza*.

Obecnie Polska posiada 770 km linii brzegowej (wraz z Zalewem Wiślanym oraz Zalewem Szczecińskim). Powierzchnia wód wewnętrznych oraz terytorialnych należących do Polski to około 10 tys. km². Do tego dochodzi jeszcze 22,5 tys. km² wyłącznej strefy ekonomicznej.

Podział polskiej części Morza Bałtyckiego

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Porty morskie i żegluga morska

Aby w pełni móc wykorzystywać atuty nadmorskiego położenia w rozwoju handlowym, konieczna jest infrastruktura portowa. Na całej długości linii brzegowej, włącznie z Zalewem Szczecińskim oraz Wiślanym, zlokalizowanych jest ponad 30 portów morskich. Większość z nich to niewielkie obiekty, które mogą przyjmować jednostki o ograniczonej długości oraz zanurzeniu. Stanowią one przede wszystkim bazę dla floty rybackiej. Najważniejszą rolę dla transportu morskiego pełnią porty w Gdańsku, Gdyni oraz zespół portów Szczecin-Świnoujście.

Każdego roku do polskich portów zawija około 20 tys. statków. W 2018 r. z ogólnej liczby statków transportowych najwięcej przyłynęło do portów w: Świnoujściu (28,2%), Gdyni (21,4%), Gdańsku (20,4%) oraz Szczecinie (14,0%). Polska flota statków do transportu towarowego jest niewielka, stanowi ją 96 jednostek służących głównie do przewozu ładunków suchych. Większość z nich zarejestrowana jest w krajach tzw. [taniej bandery](#). Najwięcej pływa pod banderą Bahamów, Cypru, Liberii czy Malty.

Wśród międzynarodowych obrotów ładunkowych 2/3 jest realizowanych w relacji z innymi państwami europejskimi, głównie z Rosją, Szwecją, Niemcami oraz Holandią. W polskich portach przeładowuje się przede wszystkim ładunki:

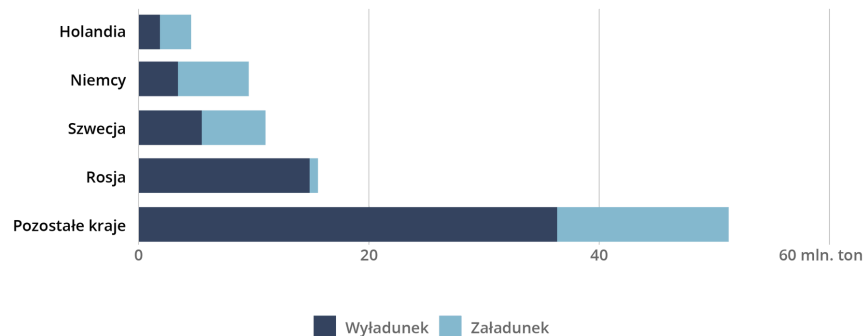
- masowe suche (w tym węgiel i koks, rudy i złom, fosforyty, zboże i pozostałe produkty rolnicze),
- masowe płynne (w tym ropę naftową i produkty ropopochodne),
- drobnicę – kontenery duże oraz pozostałe ładunki drobnicowe (w tym drewno, wyroby z żelaza i stali oraz małe kontenery).

Umieszczenie portów i przystani na polskim wybrzeżu Morza Bałtyckiego

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Międzynarodowe obroty ładunkowe w portach morskich według krajów załadunku (przywóz) i wyładunku (wywóz) w 2019 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o, licencja: CC BY-SA 3.0.

Przemysł okrętowy

Integralną częścią gospodarki morskiej jest produkcja statków. Przemysł stoczniowy był jednym z najważniejszych sektorów gospodarki Polski po II wojnie światowej. W szczytowym okresie rozwoju przypadającym na lata 70. i 80. XX wieku, największe stocznie w kraju zatrudniały po kilkanaście tysięcy osób i odgrywały ważną rolę w rozwoju

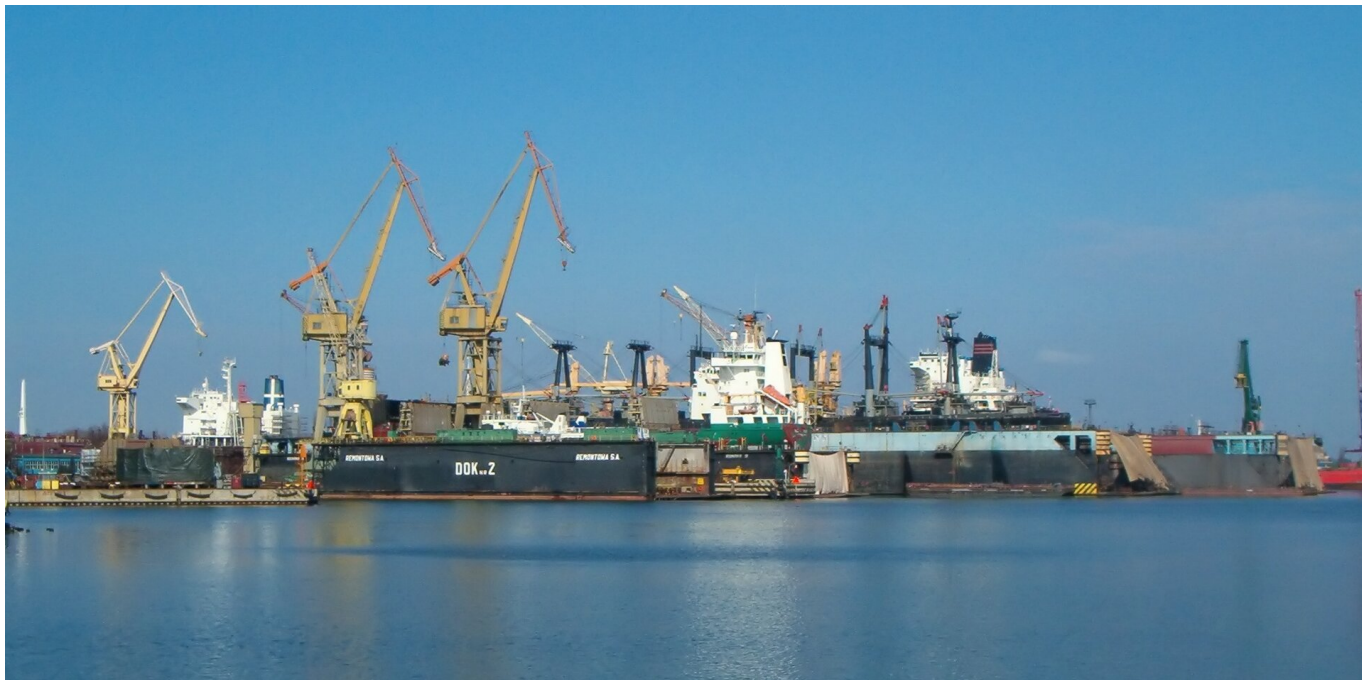
gospodarczym Gdańska, Gdyni czy Szczecina. Niestety przemysł stoczniowy doświadczył potężnej recesji podczas transformacji gospodarczych w latach 90. Część zakładów zlikwidowano, inne poddano restrukturyzacji. Obecnie najwięcej zamówień realizują: Stocznia Remontowa Nauta w Gdyni oraz Gdańska Stocznia Remontowa. Część stoczni powiększyła ofertę produkcyjną, wykonując również wieże wiatrowe czy urządzenia przeładunkowe (suwnice, zwałowarki).

Transformacja gospodarcza przyniosła również pozytywne rezultaty. Powstały liczne firmy specjalizujące się w produkcji mniejszych jednostek pływających. Dynamicznie rozwijają się stocznie jachtowe, a Polska stała się liderem w Europie i na świecie w produkcji tego typu jednostek. Co roku z polskich stoczni wypływa ok. 22 tysięcy jachtów, z których 95% od razu trafia na eksport. W popularnym segmencie łodzi motorowych do 9 m z silnikami zaburtowymi z Polski pochodzi ponad 50% produkcji europejskiej, co daje nam miejsce lidera na kontynencie i drugą lokatę na świecie po USA.

Gdańska Stocznia Remontowa odnawia i modernizuje około 200 statków rocznie.

Źródło: By Andrzej Otrębski - Praca własna, CC BY-SA 4.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=62545995>.

Gdańska Stocznia Remontowa uznawana jest za jedną z 10 najlepszych stoczní remontowych na świecie.

Źródło: By Brosen - Own work, CC BY 2.5, <https://creativecommons.org/licenses/by/2.5>, dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=665523>.

Polska jest jednym z czołowych producentów łodzi motorowych na świecie.

Źródło: By Pan Koracz, CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>, dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=48053732>.

Pozyskiwanie zasobów naturalnych

Dostęp do Morza Bałtyckiego umożliwia również korzystanie z jego bogactw naturalnych. Zasoby przyrody ożywionej zostały omówione w e-materiale pt. *Zmiany wielkości i struktury połowów w Polsce*. Wiadomo, że morza i oceany są zasobne również w złoża surowców. Przed wiekami Morze Bałtyckie słynęło z jantaru (bursztynu), po który wyprawiali się kupcy z południa Europy. Szlak handlowy, który wyznaczyli w czasach antycznych nazwano bursztynowym. Współcześnie bursztyn nie ma już tak dużej wartości handlowej – zastąpiły go inne surowce mineralne.

Od wielu lat prowadzone są badania geologiczne występowania surowców energetycznych na dnie Bałtyku. Najważniejszym surowcem wydobywanym obecnie przez Polskę jest ropa naftowa oraz gaz ziemny. Wydobywalne zasoby ropy oszacowano na prawie 7 mln ton (28% krajowych zasobów), a gazu ziemnego – na 560 mln m³. Największe złożo, oznaczone jako B8, znajduje się około 60 km na północ od Przylądka Rozewie. Surowiec występuje na głębokości od 1,5 km do 3,5 km, a jego eksploatacja odbywa się z platform wiertniczych. Zajmująca się tym spółka Petrobaltic posiada aktualnie dwie platformy wiertnicze oraz trzy platformy eksploatacyjne, a także wielozadaniowe holowniki, statki dozоровe i ratownicze, zbiornikowiec oraz bazę lądową z nabrzeżem przeładunkowym. W 2018 r. wydobyto 192 tys. ton ropy naftowej i 23 mln m³ gazu ziemnego. Ten ostatni trafia obecnie podmorskim gazociągiem do elektrociepłowni Władysławowo, która wytwarza z niego energię ciepłą dla miasta.

Z dna Bałtyku wydobywa się również surowce okruchowe. Dzięki prowadzonym pracom odkryto złoża wysokiej jakości piasków oraz żwirów na Ławicy Słupskiej, południowej Ławicy Środkowej oraz w Zatoce Koszalińskiej. Zasoby geologiczne w wymienionych miejscach są szacowane na 137 mln ton. Obecnie najwięcej surowca wydobywa się z południowej Ławicy Środkowej. W 2018 r. pozyskano stąd ponad 800 tys. ton surowców okruchowych, które pozbawione są zanieczyszczeń organicznych i cechują się jednorodnością, wytrzymałością oraz mrozoodpornością. Ze względu na te walory są wykorzystywane do produkcji betonu i mas bitumicznych. W takiej postaci znalazły zastosowanie podczas budowy głównych inwestycji w Trójmieście. Dzięki niemu powstały: tunel pod Martwą Wisłą, Pomorska Kolej Metropolitarna czy Obwodnica Południowa Gdańska, a także Europejskie Centrum Solidarności i Muzeum II Wojny Światowej.

Próby morskie pogłębiarki DC Orisant

Źródło: Portal Regionalny trojmiasto.pl.

2

Pierwszy rozładunek DC Orisant W Gdańsku

Źródło: Portal Regionalny trojmiasto.pl.

Bursztyn - jeden z najcenniejszych bałtyckich surowców

Źródło: By Manukyan Andranik - Own work, CC BY-SA 4.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=45865506>.

Turystyka morska i przybrzeżna

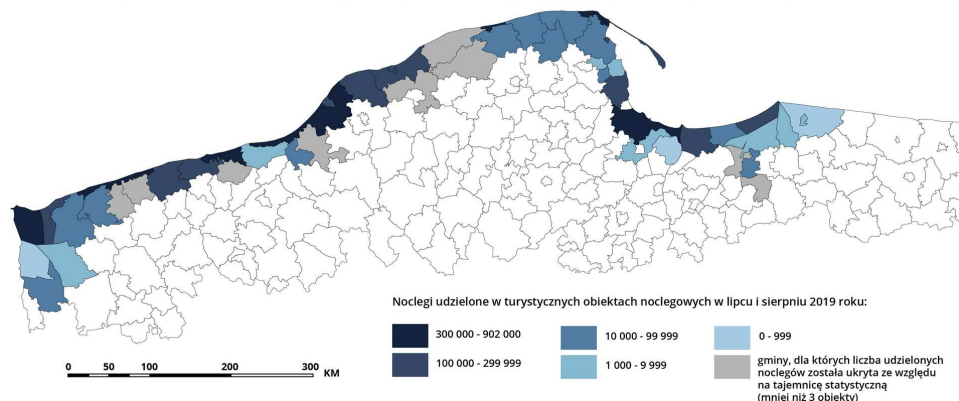
Jedną z najlepiej funkcjonujących dziedzin gospodarki morskiej jest turystyka, która w przeciwieństwie do wcześniej wymienionych działalności może rozwijać się w całym pasie wybrzeża. Nie wymaga też specjalnych inwestycji, stąd korzyści ekonomiczne płynące z turystyki mogą czerpać nawet najmniejsze miejscowości.

W pasie pobrzeża rozwija się głównie turystyka wypoczynkowa. Sezon trwa jednak zaledwie kilka miesięcy, a szczyt ruchu turystycznego przypada na lipiec i sierpień. Przebywa tu wówczas około 1/5 z ogółu wypoczywających w Polsce. Poza sezonem większy ruch turystyczny dotyczy głównie większych miast (Gdańsk, Gdynia) oraz miejscowości uzdrowiskowych. Do największych uzdrowisk nadbałtyckich należą: Kołobrzeg (34 obiekty sanatoryjne) oraz Świnoujście, w którym jest 17 sanatoriów. Część kuracjuszy wybiera również mniejsze ośrodki (Ustka, Sopot, Kamień Pomorski czy Dąbki). W zabiegach leczniczych stosowane są wody mineralne, głównie solanki oraz złoża **borowiny**, których używa się do okładów i kąpieli.

Wykorzystując swoją lokalizację, w wielu miejscowościach rozwija się również turystyka morska. Obejmuje ona rejsy przybrzeżne i pełnomorskie. **Biała flota** stacjonuje głównie w miejscowościach nad Zatoką Gdańską (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Hel) oraz popularnych

miejsowościach wczasowych posiadających zaplecze portowe jak: Kołobrzeg, Świnoujście, Łeba czy Ustka. Dla osób preferujących aktywny wypoczynek przygotowana jest oferta sportów wodnych: żeglarstwa, turystyki podwodnej, [windsurfingu](#) czy [kitesurfingu](#).

Gminy nadmorskie według liczby udzielonych noclegów w lipcu i sierpniu 2019 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o, licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

borowina

rodzaj torfu o dużym stopniu rozłożenia, cechujący się specyficznymi właściwościami fizykochemicznymi; zawiera kwasy huminowe, bituminy, białka, aminokwasy, żywice i woski oraz składniki mineralne; cechuje się dużą pojemnością cieplną. Znajduje zastosowanie głównie w leczeniu chorób układu ruchu oraz schorzeń ginekologicznych i układu moczowego

biała flota

statki pasażerskie przystosowane do żeglugi przybrzeżnej i śródlądowej

kitesurfing

dyscyplina sportu polegająca na ślizganiu się po wodzie i wykonywaniu skoków na desce surfingowej z przymocowanym do ciała latawcem

tania bandera

zjawisko rejestrowania statków pod banderą niezwiązaną z armatorem; do krajów taniej bandery należą państwa, w których rejestrowane są statki ze względu na liberalne przepisy prawne oraz niższe koszty ekonomiczne

windsurfing

| dyscyplina sportu wodnego, uprawianego przy użyciu deski wyposażonej w żagiel

Film edukacyjny

Polecenie 1

Na podstawie załączonego filmu przedstaw znaczenie gospodarki morskiej dla rozwoju kraju i regionów nadmorskich.

Stwórz analizę SWOT rozwoju gospodarki morskiej w Polsce.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DIW4OCeoC>

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału - dotyczy gospodarki morskiej Polski.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Przez wieki najcenniejszym bałtyckim surowcem była wyrzucana na brzeg morski kopalna żywica drzew iglastych. Surowiec ten znany był pod różnymi określeniami. Wśród poniższych nazw wskaż tę, która nie dotyczy tego surowca.

☐ Bursztyn

☐ Opal

☐ Amber

☐ Jantar

Ćwiczenie 2

Uzupełnij tekst, dobierając prawidłowe nazwy portów.

Polska jest importerem surowców energetycznych. Część z nich transportowana jest drogą morską. Główny terminal do przeładunku ropy naftowej znajduje się w , skąd surowiec trafia do pobliskiej rafinerii. W 2015 roku otwarto pierwszy w Polsce terminal do przeładunku skroplonego gazu ziemnego. Gazoport zlokalizowano w .

Gdyni

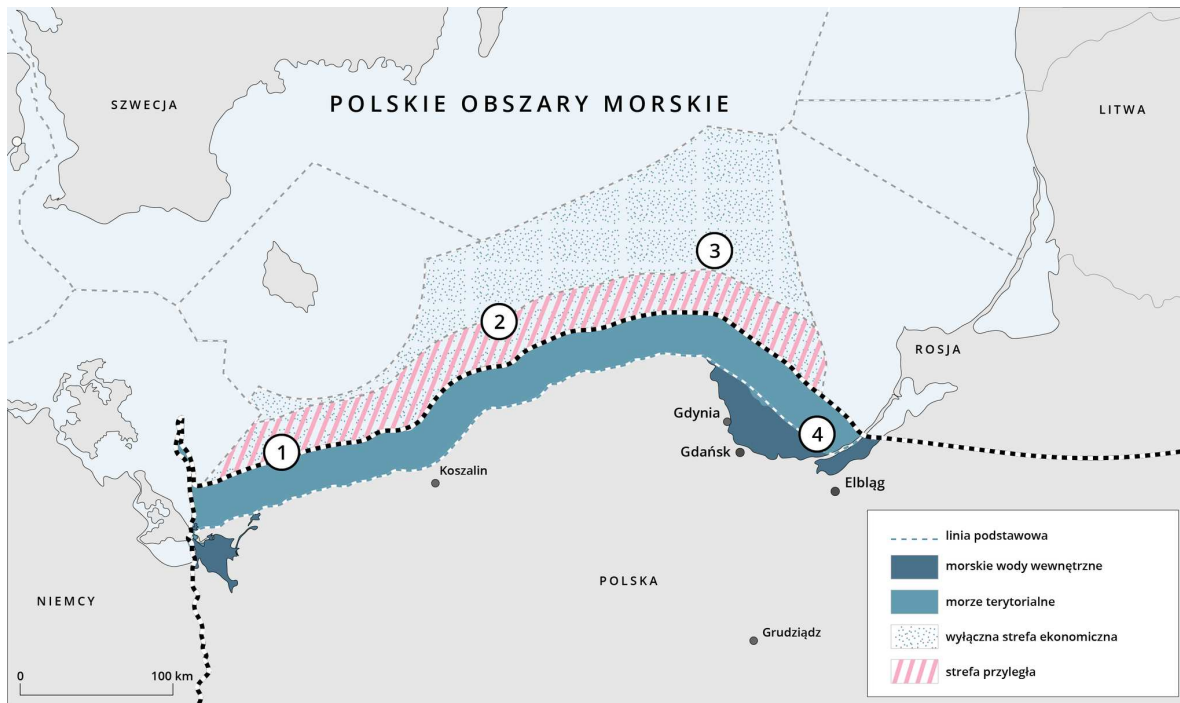
Gdańsku

Szczecinie

Świnoujściu

Ćwiczenie 3

Na mapie zaznaczono cyframi cztery miejsca. Wskaż cyfrę, która znajduje się na platformie wiertniczej, skąd eksploatowana jest ropa naftowa.

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 4

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących morskich przewozów pasażerskich i towarowych.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Największym portem promowym w Polsce jest Świnoujście.	☐	☐
Większość polskich statków towarowych pływa pod banderą Bahamów.	☐	☐
Najwięcej połączeń promowych obsługiwanych jest do portów Norwegii.	☐	☐
Polska flota transportu towarowego składa się w większości z tankowców.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 6

Oceń perspektywę rozwoju gospodarki morskiej w Polsce do końca XXI wieku, uwzględniając postępujące zmiany klimatyczne. Uzupełnij tabelę, wskazując, z jakimi zagrożeniami i problemami będą musiały zmierzyć się poszczególne dziedziny gospodarki morskiej.

Wpływ zmian klimatycznych na:

Przykład konsekwencji dla gospodarki morskiej:

Turystykę

Rybołówstwo

Transport morski

Ćwiczenie 7

Porty morskie Szczecin oraz Świnoujście, mimo że w statystykach funkcjonują odrębnie, tworzą zespół portowy, ponieważ są ze sobą ściśle powiązane. Wyjaśnij, jakie czynniki zadecydowały o utworzeniu jednego kompleksu portowego.

W 2019 r. rozpoczęto jeden z największych projektów z zakresu gospodarki morskiej Polski – przekop przez Mierzę Wiślaną. Inwestycja ta od początku wzbudzała spore kontrowersje. Odszukaj na mapie lokalizację planowanego przekopu i wskaż, jakie korzyści mogą płynąć z jego budowy oraz jakie zagrożenia z sobą niesie.

Źródło: By Ptaqe - Own work, CC BY-SA 4.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=86261454>.

Korzyści

Problemy i zagrożenia

Dla nauczyciela

Imię i nazwisko autora: Anna Ruszczyk

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Gospodarka morska Polski. Perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa III

PODSTAWA PROGRAMOWA

XVI. Morze Bałtyckie i gospodarka morska Polski: środowisko przyrodnicze, wykorzystanie gospodarcze.

Uczeń:

2) charakteryzuje gospodarkę morską Polski oraz dyskutuje na temat możliwości jej rozwoju na podstawie zebranych materiałów źródłowych.

Kształtowane kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- przedstawia rodzaje działalności zaliczane do gospodarki morskiej,
- charakteryzuje polską żeglugę morską oraz jej zaplecze portowe,
- omawia pozyskiwanie morskich zasobów naturalnych,
- ocenia aktualny stan gospodarki morskiej oraz jej znaczenie dla rozwoju kraju,
- przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej.

Strategie nauczania: konstruktywizm, konektywizm

Metody nauczania: pogadanka, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT, metody operatywne (praca z mapą, praca z filmem edukacyjnym i tekstem e-materiału)

Formy zajęć: praca indywidualna, praca grupowa, praca zbiorowa

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna/monitor dotykowy/tablety, e-materiał, podręcznik, atlas, mapa fizyczna Polski

Materiały pomocnicze

Film pt. „Polska Morska” przygotowany w 2018 roku na zlecenie Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej promujący starania Polski o wejście do Rady Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO):

<https://www.youtube.com/watch?v=50WvBbaBl80>

Geografia ekonomiczna Polski, red. S. Berezowski, PWN, Warszawa 1978.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Wprowadzenie uczniów w tematykę zajęć – pogadanka na temat korzyści gospodarczych wynikających z dostępu do morza. Uczniowie zapisują na karteczkach samoprzylepnych możliwości gospodarczego wykorzystania Bałtyku.
- Analiza treści karteczek. Wydzielenie rodzajów działalności zaliczanej do gospodarki morskiej.
- Zapoznanie uczniów z tematem i celami lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel, nawiązując do burzy mózgów, przedstawia uczniom schemat *Wybrane dziedziny gospodarki morskiej* dokonuje ewentualnego uzupełnienia zawartych w nim informacji.
- Następuje krótka dyskusja na forum klasy dotycząca przedstawionych dziedzin gospodarki morskiej (które zdaniem uczniów rozwijają się w Polsce najlepiej?, wskazanie na mapie Polski przykładów terenów wykorzystywanych turystycznie, znalezienie przez uczniów portów morskich z wykorzystaniem atlasu geograficznego). Nauczyciel, korzystając z tekstu e-materiału, może uzupełniać dyskusję uczniów.
- Następnie nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Zespoły mają za zadanie dokonanie analizy SWOT do zagadnienia *Perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce*.
- Przypomnienie uczniom, na czym polega analiza SWOT.
- Uczniowie w grupie zapoznają się z filmem edukacyjnym, przy analizie SWOT uczniowie wykorzystują również tekst e-materiału.
- Po zakończeniu analizy przedstawiciele poszczególnych grup referują wyniki pracy, po wszystkich prezentacjach następuje ewentualna dyskusja na forum klasy.

Faza podsumowująca

- Nauczyciel podsumowuje poszczególne etapy lekcji, zestawiając je z założonymi celami.

- Następnie nauczyciel ocenia pracę uczniów i ich zaangażowanie.
- Uczniowie wykonują wskazane ćwiczenia z e-materiału i omawiają je z nauczycielem.
- Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami – co było dla nich szczególnie interesujące, które zagadnienia sprawiły im trudności, jakie są możliwości zastosowania zdobytej wiedzy.

Praca domowa

- Korzystając z różnych źródeł informacji, podaj przykłady działań mających na celu ochronę polskiego wybrzeża i polskiej wyłącznej strefy ekonomicznej.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

- Film edukacyjny można wykorzystać w czasie lekcji dotyczącej transportu w Polsce (zakres podstawowy, dział XV. 12) lub produkcji energii w Polsce ze źródeł odnawialnych i wpływu tej produkcji na środowisko geograficzne (zakres podstawowy, dział XI. 4) 5).
- Film edukacyjny można wykorzystać podczas lekcji dotyczących roli usług turystycznych (zakres rozszerzony, dział XII. 6) lub problemów środowiskowych współczesnego świata, np. zagrożenia bioróżnorodności (zakres rozszerzony, dział XVIII. 10).
- Film edukacyjny (w całości) może być wykorzystany przez ucznia do samodzielnego utrwalenia wiadomości.